

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Zdravje in šola.

V naših manjših šolah po deželi vladajo skoro brez izjeme v zdravstvenem oziru velike pomanjkljivosti. Naše občine niso bogate in zato ni čuda, če štedijo pri šolskih zgradbah več kakor je prav. Kjer so se v teku zadnjih let — ali vsaj desetletij — zidala nova šolska poslopja, tam je pač tako za šolsko deco kakor tudi za učitelja malo bolje preskrbljeno, ali premnogo je še šol pri nas s tesnimi in nizkimi sobami, s slabimi pečmi, brez potrebne vode in z najprimitivnejšimi stranišči — ali pa tudi brez njih. Tudi pri novih zgradbah se zaradi manjših stroškov delajo razni kompromisi, ki v zdravstvenem oziru šoli niso na korist. Šola se postavi preblizu ceste ali v dolini na mokra tla blizu mlak in močvirja, katerih nezdravo izhlapevanje kuži zrak. Tudi navada, da napravljajo nekatere občine v šoli občinske pisarne ali druge javne urade, zasluži obsodbe, osobito če je vhod v pisarno iz iste veže, katero rabijo tudi šolski otroci.

Ni moj namen spuščati se v razpravo, kako naj se zidajo zdrava šolska poslopja, ampak rad bi opozoril, kako bi se dale tudi v slabejši šolski zgradbi praktično upeljati razmere, ki bi bile šolskim otrokom in učitelju zdravstveno ugodnejše kakor so doslej.

Mnogo je odvisno od g. šolovoditeljev samih. Gotovo je želja vsakega učitelja, izhajati z občino v prijaznosti in prijateljstvu, ali, žal pri nas je mnogo županstev, ki vsako skromno zahtevo učitelja za razne potrebne popravke v šoli smatrajo za sitnost in sekaturu. Ali naj pomislijo, da učitelj ne zahteva popravila špranjastih podov, razveganih vrat, podrtih peči, gnilih stranišč itd. iz posebnega veselja, delati občini sitnosti in stroške — ampak iz resnične potrebe. On ni dolžan, da bi za skromno plačo razen truda in napora tvegati tudi še lastno zdravje, potem pa je kakor inteligenten človek kolikor toliko odgovoren tudi za zdravje poverjene mu dece. Vesten učitelj — voditelj se zato ne bo iz kakršnegakoli vzroka zadovoljil s pokvarenim podom ali s slabo pečjo, ampak bo vedno najodločnejše zahteval od občine odstranitev teh in drugih nedostatkov.

Tudi še v mnogih mestnih šolah je navada, da otroci svoje plašče, klobuke, rute itd. obešajo in spravljajo v učilni sobi. In vendar je to skrajno nezdravo. Tudi po vaških šolah, kjer je manj prostora po hodnikih, naj učitelj in učiteljica zahtevata, da otroci svoje stvari obešajo v hodniku ali v veži. Lahko si je misliti, kakšen zrak je n. pr. ob deževnem vremenu v itak za toliko število otrok pretesni sobi, če se vse te rute, klobuki in sukneje v učilnici — mogoče celo blizu peči, pari in suše. Vsak učitelj bo v svojem lastnem interesu kakor tudi v interesu svojih učencev zahteval, da prihajajo otroci čisti v šolo. Res, otroci niso krivi, če jih puščajo starši v umazanih in raztrganih oblekah v šole, ali obraz, vrat, roke in če je bos, tudi noge si lahko vsak otrok umije sam, in učiteljeva dolžnost je, to od njih zahtevati.

V odmorih naj otroci vselej izidejo iz šolske sobe, na dvorišče ali na šolski vrt in okna učilnice naj se odpro, da pride čist zrak v sobo. Tudi v strogi zimi naj se ravna po tem pravilu. Par minut skakanja otrokom ne škoduje, in prezračena soba se hitro zopet ogreje. Pozimi zahteva peč osobito pazljivost. Ne sme biti razpokana, mora imeti dobra vratca, da ne uhajajo škodljivi plini v sobo. Še preden začnejo direktno smrdeti po dimu, lahko pušča razpokana peč pline, ki so, četudi jako škodljivi, še brez posebnega duha, in posledica je glavobol otrok in učitelja. Kuri naj se enakomerno, in peč naj ne bo nikdar razbeljena.

Stene naj se parkrat v letu pobelijo, to je ceno, lepo in pa zamori zarodke raznih bacilov. Tla naj ne bodo špranjasta in naj se prevlečejo s kako oljnato tvarino, ki zaprečuje stvaranje prahu in omogoči dobro čiščenje. Sploh naj bo pod tak, da se lahko vsak dan omije, ne da bi deske upijale vlago. Pometanje s suho metlo skoro več škodi nego koristi. Vzdiguje se prah, ki lega po mizah in klopeh in lažje prihaja s škodljivimi zarodki v pljuča. Šolske sobe naj se čistijo vedno popoldne, ko otroci izidejo in ne še le drugo jutro kratko pred prihodom otrok.

Inteligenten učitelj in učiteljica, ki imata tudi kaj srca za svoje učence in učenke, bosta našla sto načinov, kako bi koristila in čuvala zdravje svojih šolskih otrok. Pazila bosta na to, da otroci ne gledajo preblizu, da sede ravno, da se tudi v šoli med odmorom dovolj gibljejo. Ker sta inteligentnejša, videla bosta tudi to, česar lastni starši otrok mnogokrat ne opazijo: da je dete bolešno, da ima slabe oči, da sumljivo kašlja itd. — in opozorila bosta roditelje na to.

Tudi starši sami naj bi se večkrat prijaviли učitelju, ozir. učiteljici in vprašali za napredek svojih otrok. Seveda ne tako, kakor imajo nekatere matere v navadi, ki prilete zaradi vsake kazni, ki je zadela njihovo dete, nad ubogega učitelja in mu očitajo, da ni pravičen in še lepših stvari, a kažejo s tem samo lastno sirovost. S tako »skrbjo« starši res mnogo ne koristijo svojim otrokom.

Učitelj in učiteljica naj ne pozabita, da hranita, ako pazita na zdravje svojih učencev in učenk, tudi lastno zdravje. A razen tega bosta tudi na drug način paralizirala škodljive vplive svojega poklica. Zadostna hrana, zdravo stanovanje, zadostno šetanje in gibanje v prirodi krepča telo in dušo. Pameten učitelj se na otroke ne bo razburjal; tudi če so malo živahnejši, ne bo takoj ves iz sebe, uvidel bo, da je popolnoma mirno sedenje otroku naravnost nemogoče, ker je neprirodno. Kričanje in besnenje nad otroki mu ne jača avtoritete, nasprotno pa škoduje živčevju, ki pri učitelju itak dovolj trpi.

Seveda je tudi vprašanje šolske higijene — vprašanje denarja. Zidajte prostorna šolska poslopja, poskrbite za zadostne učilne pripomočke, za zadostno plačo učiteljskemu stanu — in korist bodo imeli vaši otroci.

Tudi pri nas v Avstriji se zidajo pri šolah poleg telovadnic tudi kopeli, ki so otrokom brezplačno na razpolago, tudi v naši državi se že ustanovljajo šolske kuhinje za ubožnejše učence, dele se od občine knjige in obleka brezplačno, urejajo se moderne in bogate šolske knjižnice, nameščavajo se šolski zdravniki — ali še dolgo bo žalibog trajalo, da postane tak napredek vseobča last.

Ali vsak naj dela, kolikor more — tudi to je mnogol
Iz »Domačega prijatelja«.